

Εκδήλωση: «Βία από τα παιδιά, βία προς τα παιδιά: προκλήσεις και ευκαιρίες», Α' ΕΜΛΕ Δυτικής Αττικής, Περιστερί, 2/12/2025

Α' ΕΛΜΕ Δυτ. Αττικής (Περιστερί)

Πρόσκληση σε εκδήλωση

"Βία από τα
παιδιά - βία προς
τα παιδιά:
προκλήσεις και
ευκαιρίες"

Τρίτη 2/12/2025

12.30 στο Αμφιθέατρο
του Δημαρχιακού
Μεγάρου Περιστερίου
(στάση metro Περιστερί)

Ομιλητής **Γιώργος**

Νικολαΐδης Ψυχίατρος -
Διευθυντής της Δ/νσης
Ψυχικής Υγείας και
Κοινωνικής Πρόνοιας του
Ινστιτούτου Υγείας του
Παιδιού

«Βία από τα παιδιά – βία προς τα παιδιά: προκλήσεις και ευκαιρίες»

Γιώργος Νικολαΐδης,
Ψυχίατρος, MD, MA, MSc, PhD

Δ/ντης Δ/νσης Ψυχικής Υγείας & Κοινωνικής Πρόνοιας,

Κέντρο για την Μελέτη & την Πρόληψη της Κακοποίησης - Παραμέλησης των Παιδιών, Ινστιτούτο
Υγείας του Παιδιού

Η Α' ΕΛΜΕ Δυτ. Αττικής (Περιστερί)

Διοργανώνει εκδήλωση με θέμα:

"Βία από τα παιδιά -
βία προς τα παιδιά:
προκλήσεις και
ευκαιρίες"

Τρίτη 2/12/2025 12.30
στο Αμφιθέατρο του Δημαρχιακού
Μεγάρου Περιστερίου
(στάση metro Περιστερί)

Ομιλητής: **Γιώργος Νικολαΐδης**
Διευθυντής της Δ/νσης Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής
Πρόνοιας του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού

Τα παιδιά που πλέον «δεν είναι σεβαστικά».... Μια πολύ παλαιά ιστορία....

Μια πολύ παλαιά περιγραφή....

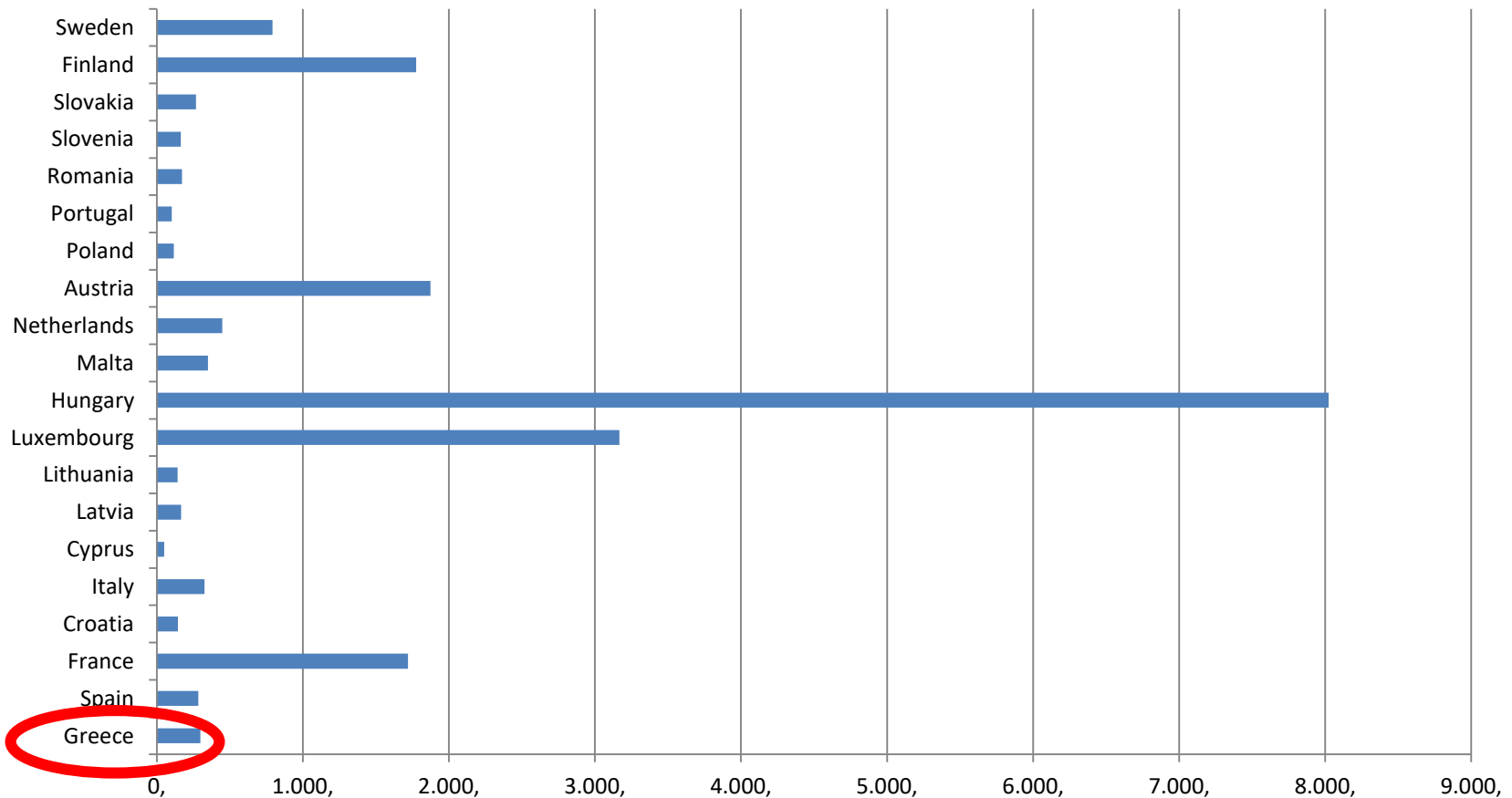
- «...Μα όταν έφτανε η ώρα να γίνουν νέοι, επάνω στην ακμή της νιότης, για λίγο χρόνο ζούσαν κι υποφέρανε εξαιτίας της μωρίας τους. Γιατί τις μεταξύ τους ανόσιες προσβολές να αποφύγουν δεν μπορούσαν, ούτε τους αθανάτους να λατρεύουν θέλανε, ούτε θυσίες να κάνουν στους ιερούς των μακαρίων θεών βωμούς, πράγμα σωστό για τους ανθρώπους κατά τις συνήθειές τους...»
- «...Μόλις γεράσουν οι γονείς τους θα τους ατιμάζουν, θα τους κατηγορούν μιλώντας τους με λόγια φοβερά, οι άθλιοι, την τιμωρία των θεών περιφρονώντας. Κι ούτε στους γέροντες γονείς τους το χρέος που τους ανάθρεψαν θ' ανταποδίνουν. Στη βία των χεριών το δίκιο τους...»

Ησίοδος «Έργα και Ημέραι», Στίχοι 185-190 (8ος αιώνας π.Χ.)

- «...ἀλλ' ὅτ' ἄρ' ἠβήσαι τε καὶ ἥβης μέτρον ἵκοιτο, παυρίδιον ζώεσκον ἐπὶ χρόνον, ἄλγε' ἔχοντες ἀφραδίης· ὕβριν γὰρ ἀτάσθαλον οὐκ ἐδύναντο ἀλλήλων ἀπέχειν, οὐδ' ἀθανάτους θεραπεύειν ἤθελον οὐδ' ἔρδειν μακάρων ἱεροῖς ἐπὶ βωμοῖς, ἧ θέμις ἀνθρώποις κατὰ ἥθεα...»
- «...αἶψα δὲ γηράσκοντας ἀτιμήσουσι τοκῆας· μέμψονται δ' ἄρα τοὺς χαλεποῖς βάζοντες ἔπεσσιν, σχέτλιοι, οὐδὲ θεῶν ὅπιν εἰδότες· οὐδέ μεν οἷ γε γηράντεσσι τοκεῦσιν ἀπὸ θρεπτήρια δοῖεν· χειροδίκαι...»

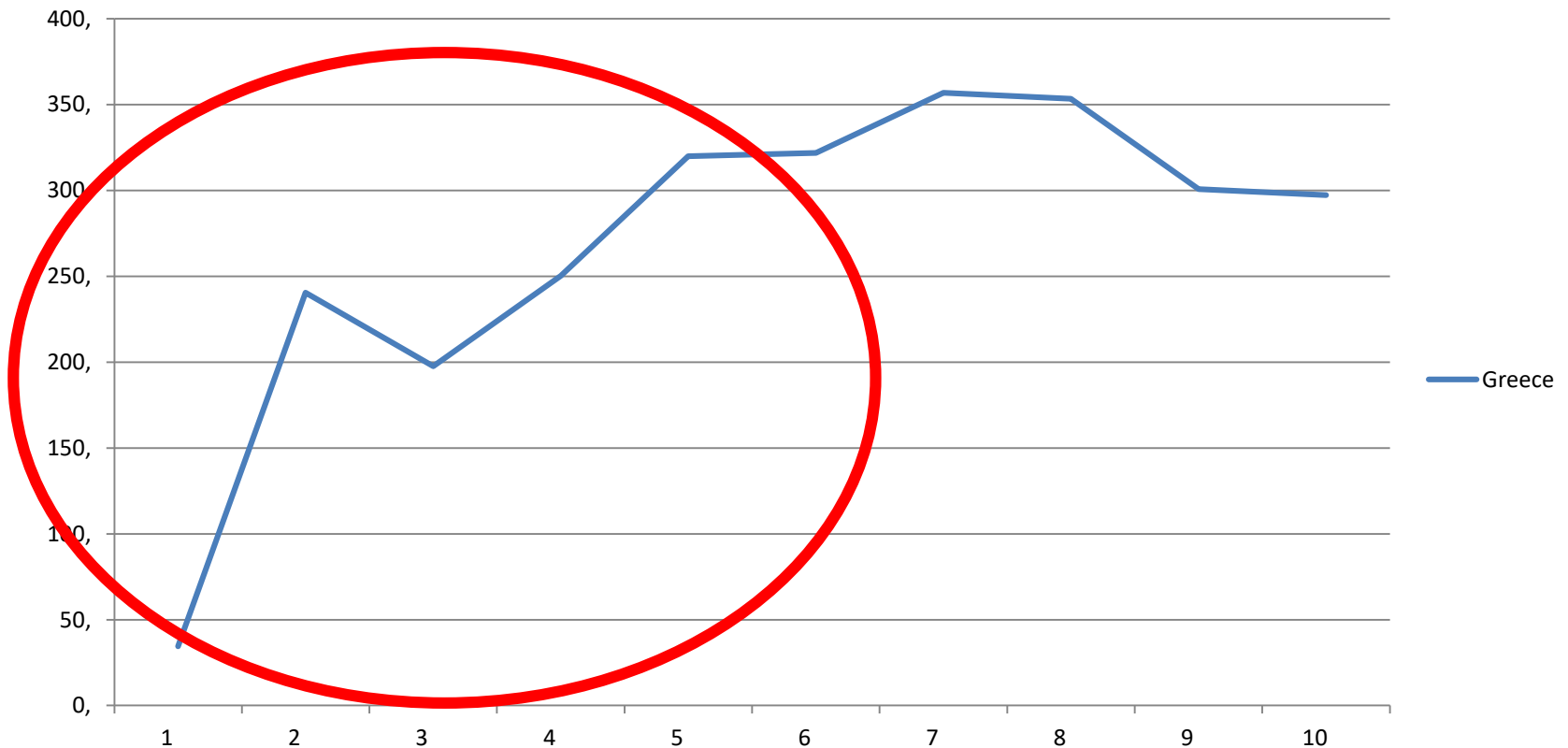
Είναι όμως αλήθεια; Αυξάνεται όντως η βία από τα παιδιά;

Ανήλικοι ύποπτοι ή δράστες εγκλημάτων ανά 100.000 πληθυσμού, 2021 (πηγή: EUROSTAT)

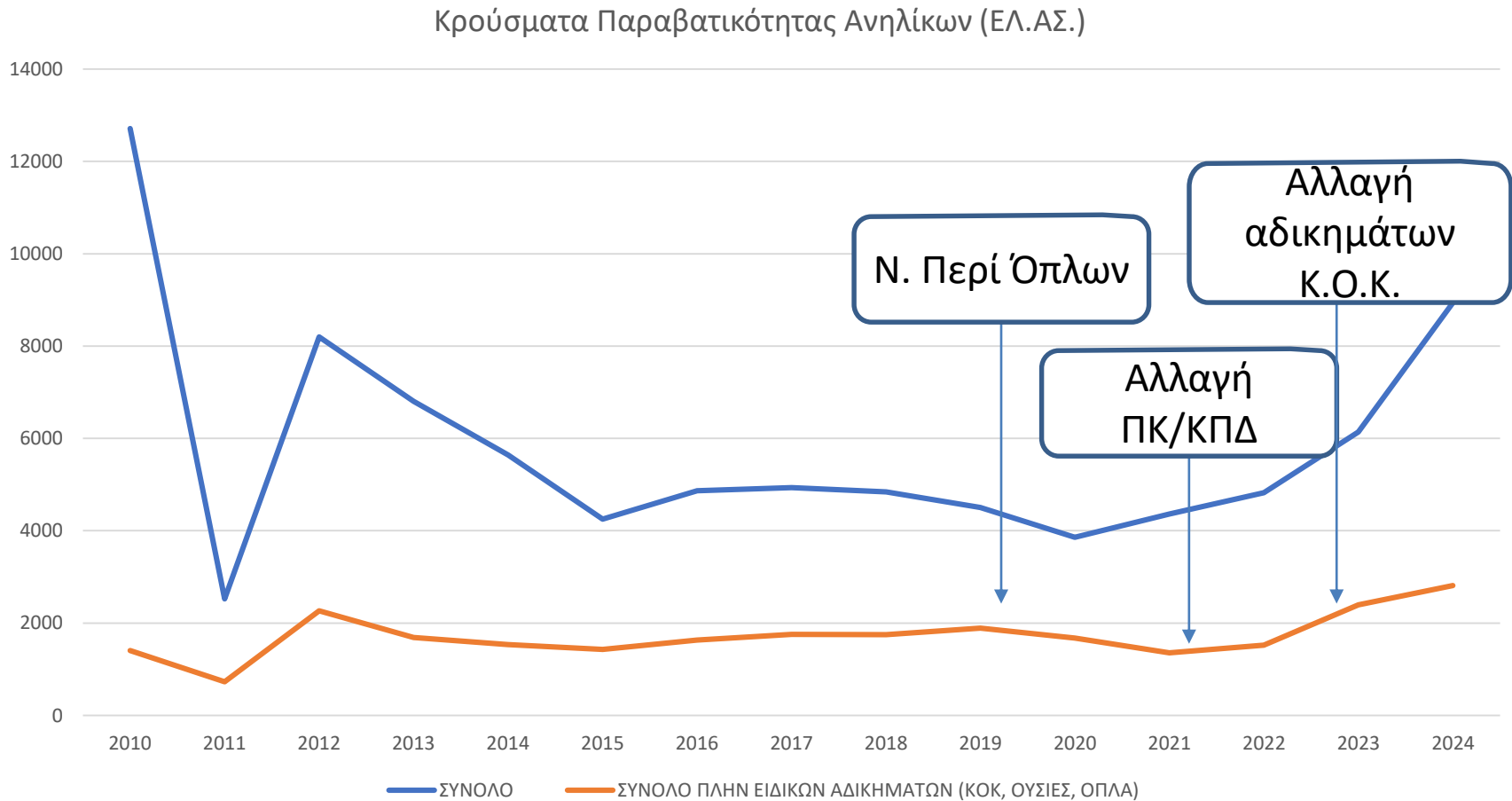

Ανήλικοι ύποπτοι ή δράστες εγκλημάτων ανά 100.000 πληθυσμού 2012-2021 (πηγή: EUROSTAT)

Greece

Κρούσματα παραβατικότητας ανηλίκων στην Ελλάδα (2010-2024), Ελληνική Αστυνομία

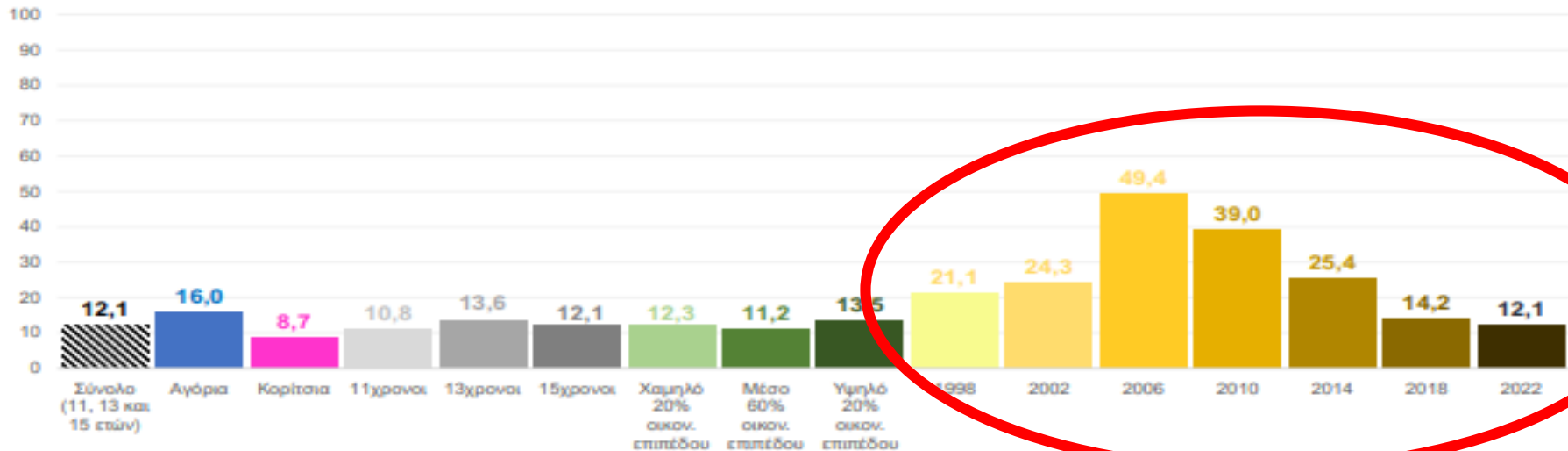
Έρευνες ΕΠΙΨΥ ΕΚΠΑ για λογαριασμό του ΠΟΥ

Χρόνος	Ποσοστό (%)
Σύνολο (11, 13 και 15 ετών)	30,7
Αγόρια	44,9
Κορίτσια	18,1
11χρονοι	35,0
13χρονοι	31,1
15χρονοι	27,0
Χαμηλό 20% οικον. στρώματος	29,8
Μέσο 60% οικον. στρώματος	29,3
Υψηλό 20% οικον. στρώματος	34,6
1998	43,9
2002	48,9
2006	49,0
2010	49,0
2014	38,0
2018	36,9
2020	30,7

Εμπλοκή ανηλίκων ως δράστες σε βίαια συμβάντα εκφοβισμού (1998-2022)

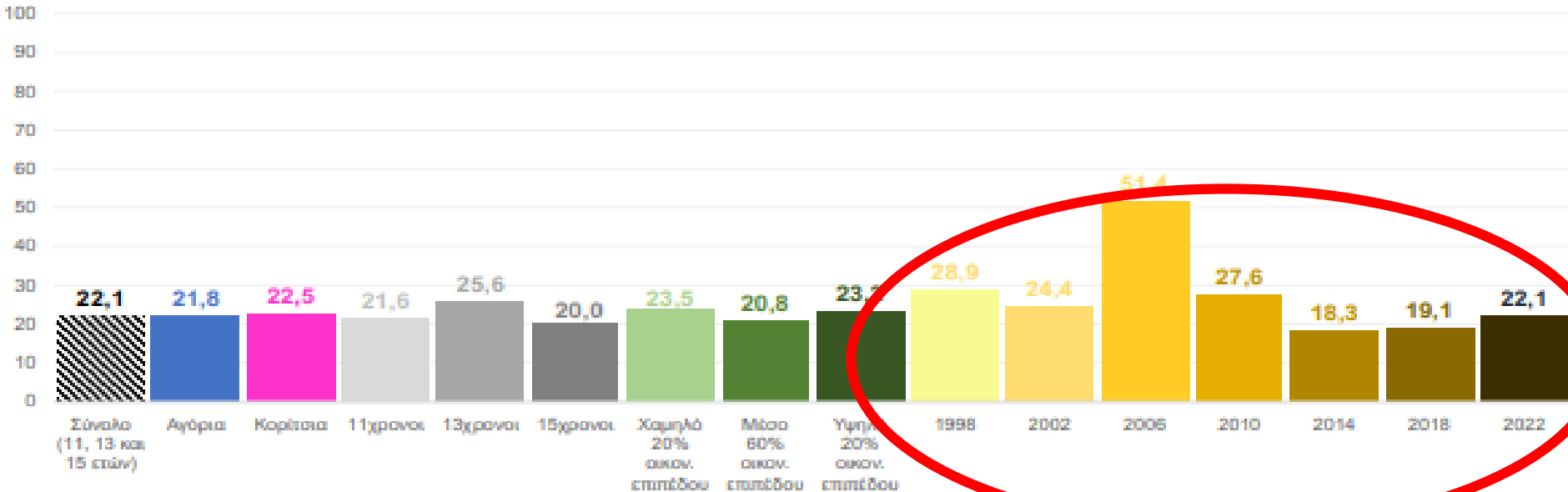
Έρευνες ΕΠΙΨΥ ΕΚΠΑ για λογαριασμό του ΠΟΥ

Γράφημα 2.1. Ποσοστό (%) εφήβων που αναφέρουν ότι τους τελευταίους 2 μήνες συμμετείχαν τουλάχιστον μία φορά σε bullying άλλων μαθητών/ριών στο σχολείο, για το 2022 (στο σύνολο και ανά φύλο, ηλικιακή ομάδα και οικονομικό επίπεδο οικογένειας) και διαχρονικά (HBSC-Greece, ΕΠΙΨΥ)

Εμπλοκή ανηλίκων σε βίαια συμβάντα ως θύματα εκφοβισμού (1998-2022) Έρευνες ΕΠΙΨΥ ΕΚΠΑ για λογαριασμό του ΠΟΥ

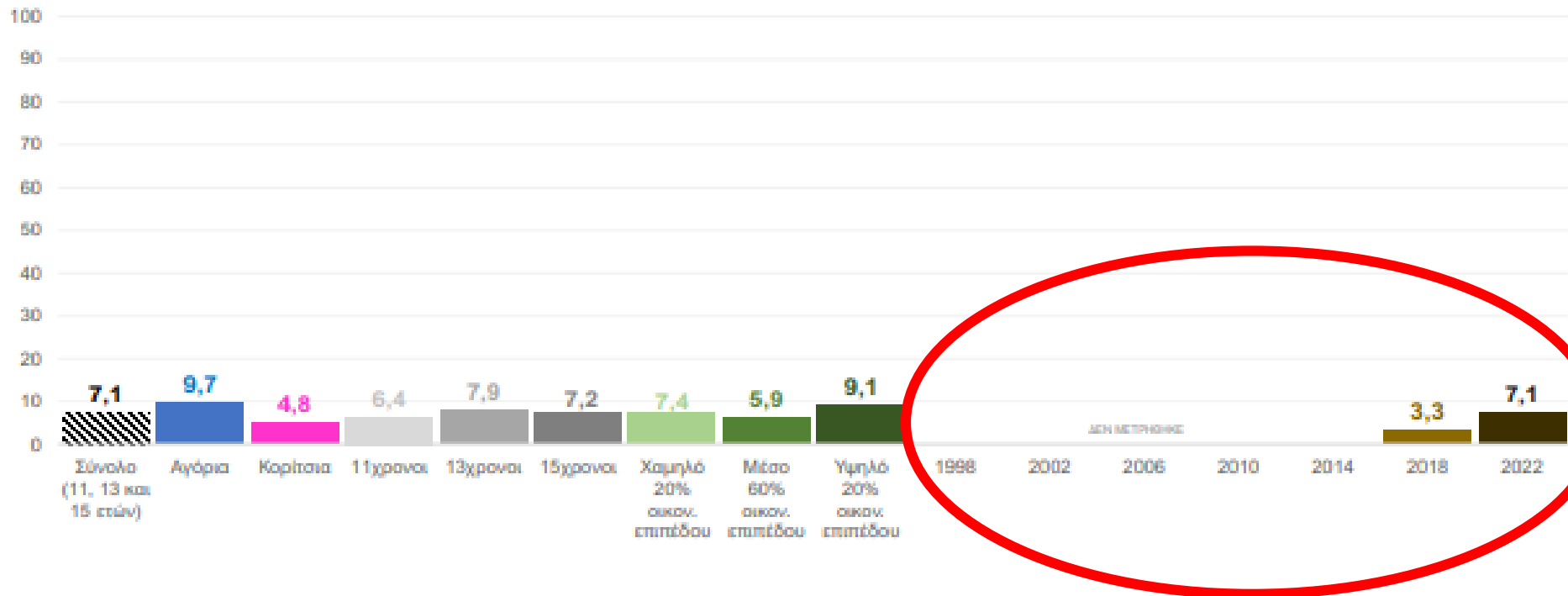
Γράφημα 2.2. Ποσοστό (%) εφήβων που αναφέρουν ότι τους τελευταίους 2 μήνες υπέστησαν τουλάχιστον μία φορά bullying στο σχολείο, για το 2022 (στο σύνολο και ανά φύλο, ηλικιακή ομάδα και οικονομικό επίπεδο οικογένειας) και διαχρονικά (HBSC-Greece, ΕΠΙΨΥ)

Εμπλοκή ανηλίκων ως δράστες σε συμβάντα ηλεκτρονικού εκφοβισμού (1998-2022)

Έρευνες ΕΠΙΨΥ ΕΚΠΑ για λογαριασμό του ΠΟΥ

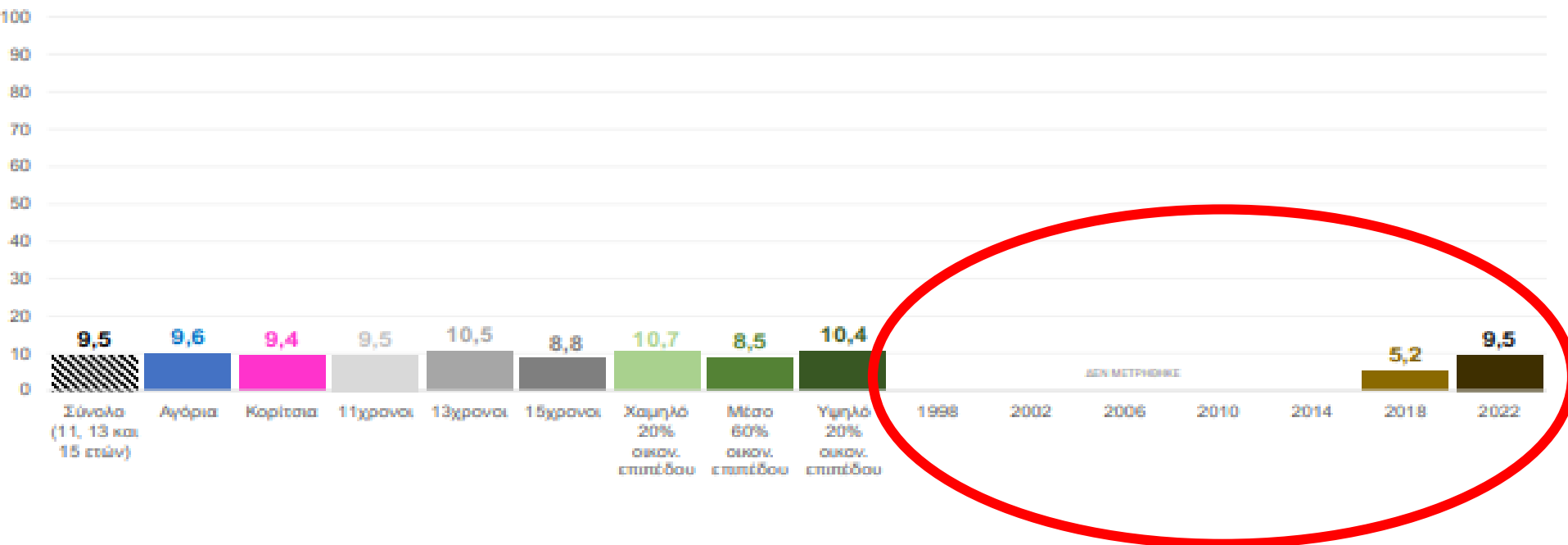
Γράφημα 3.1. Ποσοστό (%) εφήβων που αναφέρουν ότι τους τελευταίους 2 μήνες συμμετείχαν τουλάχιστον μία φορά σε ηλεκτρονικό εκφοβισμό (cyber-bullying) άλλου ατόμου, για το 2022 (στο σύνολο και ανά φύλο, ηλικιακή ομάδα και οικονομικό επίπεδο οικογένειας) και διαχρονικά (HBSC-Greece, ΕΠΙΨΥ)

Εμπλοκή ανηλίκων θυμάτων ηλεκτρονικού εκφοβισμού (1998-2022)

Έρευνες ΕΠΙΨΥ ΕΚΠΑ για λογαριασμό του ΠΟΥ

Γράφημα 3.2. Ποσοστό (%) εφήβων που αναφέρουν ότι υπέστησαν τους τελευταίους 2 μήνες τουλάχιστον μία φορά ηλεκτρονικό εκφοβισμό (cyber-bullying), για το 2022 (στο σύνολο και ανά φύλο, ηλικιακή ομάδα και οικονομικό επίπεδο οικογένειας) και διαχρονικά (HBSC-Greece, ΕΠΙΨΥ)

Πως να τα καταλάβουμε όλα αυτά: ερμηνείες και παρερμηνείες...

Είναι αυτά λόγος να μην επαγρυπνούμε;

- Φυσικά και όχι
- Περισσότερο ίσως λοιπόν από την ποσοτική μεταβολή, στις μέρες μας συντελείται περισσότερο μια **ποιοτική μεταβολή** στην βία που ασκείται από ανηλίκους.
- Αυτή πλέον φαίνεται να έχει μια ιδιαίτερη σκληρότητα προς τον άλλο άνθρωπο σε σχέση με ότι αντιμετωπίζαμε τα προηγούμενα χρόνια
- Συνεπώς οφείλουμε να **κατανοήσουμε** καλύτερα γιατί τα παιδιά σήμερα εκδηλώνουν αυτή την περισσή αναλγησία στον πόνο και την οδύνη που προκαλούν στον άλλο άνθρωπο.

Δυο σημαντικά στοιχεία της τρέχουσας συγκυρίας

- Η βιωμένη υποκειμενική εμπειρία των σημερινών εφήβων από την αρχή της ζωής τους ως σήμερα δεν έχει παρά μόνο **συνεχείς επικείμενες απειλές και κινδύνους: οικονομική κρίση, υγειονομική κρίση, γεωπολιτική κρίση**. Απουσιάζει (ή είναι πολύ σπανιότερη και πιο ισχνή) δηλαδή η οποιαδήποτε εμπειρία θετικής ενατένισης στο ατομικό και συλλογικό μέλλον.
- Σε όλες αυτές τις κρίσεις που βίωσαν τα παιδιά και οι έφηβοι του σήμερα, η **κυρίαρχη αφήγηση αναπαριστούσε τον άλλο άνθρωπο σαν δυνάμει κίνδυνο-απειλή ή εν πάση περιπτώσει ανταγωνιστή και αντίπαλο** που πρέπει κανείς να υπερνικήσει για να αποφύγει τα επικείμενα δεινά. Αποκορύφωμα αυτών ήταν η αφήγηση που κυριάρχησε στον καιρό της πανδημίας όπου ο άλλος άνθρωπος παρουσιαζόταν ως θανάσιμη απειλή αλλά και ο εαυτός ως δυνητικά θανάσιμη απειλή για τους αγαπημένους μας.
- **Μετά μας κάνει εντύπωση πως τα παιδιά σήμερα επιδεικνύουν ιδιαίτερη σκληρότητα και αναλγησία προς τον άλλο άνθρωπο!!!**

Μερικές ακόμα «παγίδες» που πρέπει να αποφύγουμε

- Οι χώρες που επιχείρησαν να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα πρωτίστως επενδύοντας σε τεχνολογίες ασφάλειας και επιτήρησης τελικώς είχαν μάλλον **τα αντίθετα με τα αναμενόμενα αποτελέσματα**: με χαρακτηριστικότερο ίσως παράδειγμα τις Η.Π.Α. που παρά την πρωτοφανή επένδυση σε τεχνικές ασφάλειας εξακολουθούν να έχουν τα χειρότερα αποτελέσματα στους δείκτες βίας από ανηλίκους σε ολόκληρο τον ανεπτυγμένο κόσμο...
- Οι στατιστικές παραβατικότητας ανηλίκων επηρεάζονται συχνά και από κρατούσες πεποιθήσεις ή νομοθετικές μεταβολές (π.χ. με την μεταβολή των ορίων ποινικής ευθύνης των εφήβων, την εισαγωγή προνοιών νομιμοποίησης ή πιο ήπιας δικανικής μεταχείρισης ζητημάτων όπως η κατοχή παράνομων ουσιών κ.ο.κ.).

Βία μεταξύ των παιδιών: η εκφοβιστική βία (“bullying”)...

Εκφοβιστική Βία (Bullying)

- Το “bullying” αποτέλεσε πρόσφατα ζήτημα ιδιαίτερης προσοχής από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, ο οποίος και το αναγνώρισε ως πρόβλημα Δημόσιας Υγείας (W.H.O., 1996, 1998).
- Ως “bullying” ορίζεται ένας ιδιαίτερος τύπος βίας με χαρακτηριστικά:
 - α) την **πρόθεση** της πρόκλησης βλάβης ή δυσαρέσκειας στο θύμα,
 - β) την **επαναληψιμότητα** της βίαιης ή επιθετικής συμπεριφοράς και
 - γ) την **ανισομετρία δύναμης ή ισχύος** ανάμεσα σε θύτη και θύμα με την σαφή υπεροχή της πλευράς των δραστών (King et al., 1996).

Αλλά και το ότι η εκφοβιστική βία ασκείται παρά την δεδομένη ανισομετρία ισχύος ακριβώς **για να την επικυρώσει στην κοινότητα** στην οποία ανήκουν δράστες και θύματα!!!

Ο εκφοβισμός και η σχολική βία θεωρούνται δικαίως ως μέρος της βίας μεταξύ ανηλίκων στην κοινότητα. Η αντίληψή μας όμως για αυτήν την μορφή βίας άλλαξε τα προηγούμενα χρόνια...

- Και τα κορίτσια ασκούν εκφοβιστική βία
- Τα συχνότερα πεδία ανάπτυξης εκφοβιστικής βίας είναι η ταυτότητα του φύλου και ο σεξουαλικός προσανατολισμός των παιδιών και εφήβων
- Οι τεχνολογίες επικοινωνίας και πληροφορικής χρησιμοποιούνται κατά κόρον στις εκφοβιστικές πρακτικές
- Ιδιαίτερη σημασία για την αναπαραγωγή της εκφοβιστικής βίας έχουν οι παρακολουθούντες (bystanders)

Πρόληψη και Αντιμετώπιση της βίας και της παραβατικότητας στο σχολείο

Μια άλλη φιλοσοφία στην προσέγγιση του προβλήματος

- Η βία και η παραβατικότητα από τους ανηλίκους δεν είναι παρά μια υποπερίπτωση της βίας, κακοποίησης-παραμέλησης και εν γένει θυματοποίησης των ανηλίκων.
- Άλλωστε κάθε παραβατικό παιδί είναι αν μη τι άλλο τουλάχιστον **θύμα της αστοχίας-αποτυχίας** όλων των εμπλεκόμενων στην φροντίδα του ενηλίκων, είναι θύμα παραμέλησης-αποστέρησής του από άλλες, πιο δημιουργικές και δόκιμες διεξόδους να διοχετεύσει ακόμα και τον θυμό του...

Αλίμονο αν οι κοινωνίες μας αρχίσουν να φοβούνται τα παιδιά τους!!!

Μια εναλλακτική ερμηνευτική πρόταση βασισμένη στα δεδομένα

- Η πλειονότητα των παιδιών στην ελληνική κοινωνία σήμερα είναι περισσότερο από ποτέ μακριά από την χρήση φυσικής βίας
- Η σύγχυση ανάμεσα στην αναπαράσταση της φυσικής βίας και της ίδιας της φυσικής βίας συσκοτίζει και οδηγεί συχνά σε εσφαλμένα συμπεράσματα
- Το ολοένα και μικρότερο κομμάτι των παιδιών που σήμερα είναι εξοικειωμένα με την χρήση φυσικής βίας έχει ολοένα και μεγαλύτερη ψυχική και κοινωνική «απόσταση» από τις κοινότητες ανηλίκων και ενηλίκων λειτουργώντας ως κοινωνικό περιθώριο
- Τα παραπάνω κάνουν τα κοινωνικά υποσυστήματα σχεδόν ανήμπορα να διαχειριστούν τα οποιαδήποτε συμβάντα βίας
- **Συνεπώς η λύση είναι εντατικές δράσεις κοινωνικής ενσωμάτωσης και ενίσχυσης των συλλογικοτήτων ανηλίκων και ενηλίκων**

Βασικές αρχές κατανόησης - αντιμετώπισης

- Τα παιδιά τείνουν να «επιστρέφουν» τη βία που δέχονται τα ίδια
 - αν και αποδέκτες δεν είναι πάντα οι δράστες!
- Οι ανήλικοι τείνουν να παραβιάζουν όρια και κανόνες όταν εισπράττουν την παραβίασή τους
 - συνηθέστερα **από ενηλίκους** ή από άλλους ανηλίκους, τους οποίους **οι ενήλικοι δεν οριοθετούν**

Χαρακτηριστικά παραβατικών ανηλίκων

- Τα παιδιά και οι έφηβοι/-ες λειτουργούν ως προς την συμπεριφορά τους κατά κάποιο τρόπο **ως καθρέφτης των ενηλίκων ατόμων** με τους οποία έρχονται σε επαφή
 - είτε στο μακρο- (όπως κοινωνία) είτε στο μικρο- (όπως γονείς, φροντιστές, εκπαιδευτικοί) επίπεδο
- Τα παιδιά και οι έφηβοι/-ες εμφανίζουν συμπεριφορικές αλλαγές που συχνότερα περιλαμβάνουν το σύνολο των πεδίων κοινωνικοποίησής τους στην οικογενειακή, στην σχολική και στην ευρύτερη κοινωνική τους ζωή
 - ➔ η αλλαγή τους είναι ένα **συνολικό εγχείρημα** που δεν μπορεί να περιοριστεί μόνο σε ένα και μόνο από τα πλαίσια της ζωής τους

Όρια και παραβιάσεις στην κοινωνική ζωή

- **Τα όρια οφείλουν να τηρούνται:** δεν υπάρχει καμία γνωστή κοινωνία που να μην επέβαλλε και απαγορεύσεις στα μέλη της, επιφυλάσσοντας κάποιου είδους τιμωρία στους παραβάτες

Αλλά:

- Η τήρηση των όποιων ορίων δεν μπορεί να είναι αποκλειστικά αρνητικό εγχείρημα τιμωρίας των παραβατών
- πρέπει να έχει **και επιβραβεύσεις** για εκείνα τα άτομα που τηρούν τις κοινές συλλογικές δεσμεύσεις
- Η **ομαδική και συλλογική εργασία** είναι πάντα ένα καλό αντίβαρο στις εκδηλώσεις της παραβατικότητας

Ο εκφοβισμός και η σχολική βία αντιμετωπίζονται κυρίως προληπτικά.....

Η πιο ουσιαστική αντιμετώπιση του εκφοβισμού είναι κατ'εξοχήν το Δημοκρατικό και Συμπεριληπτικό Σχολείο που μαθαίνει τα παιδιά εκτός των άλλων και πως είναι μια Κοινότητα στην οποία όλοι έχουν δικαιώματα και στην οποία όλοι συντρέχουν τους πιο αδύναμους όταν κινδυνεύουν να παραβιαστούν τα δικαιώματά τους από τους πλέον ισχυρούς....

Το παιδί-θύμα: Το μέγεθος του προβλήματος

Πανελλαδικά αποτελέσματα (Αθήνα, Θεσσαλονίκη και Κρήτη, N=10.674, RR=73,40%)

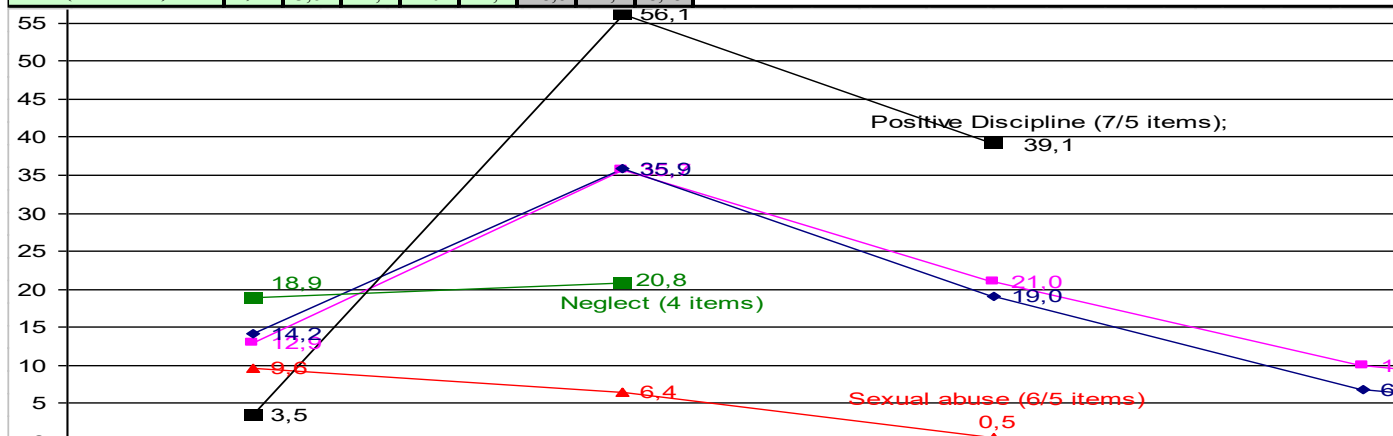
Επίπτωση & Επιπολασμός της Έκθεσης Παιδιών σε Βίαιες Εμπειρίες

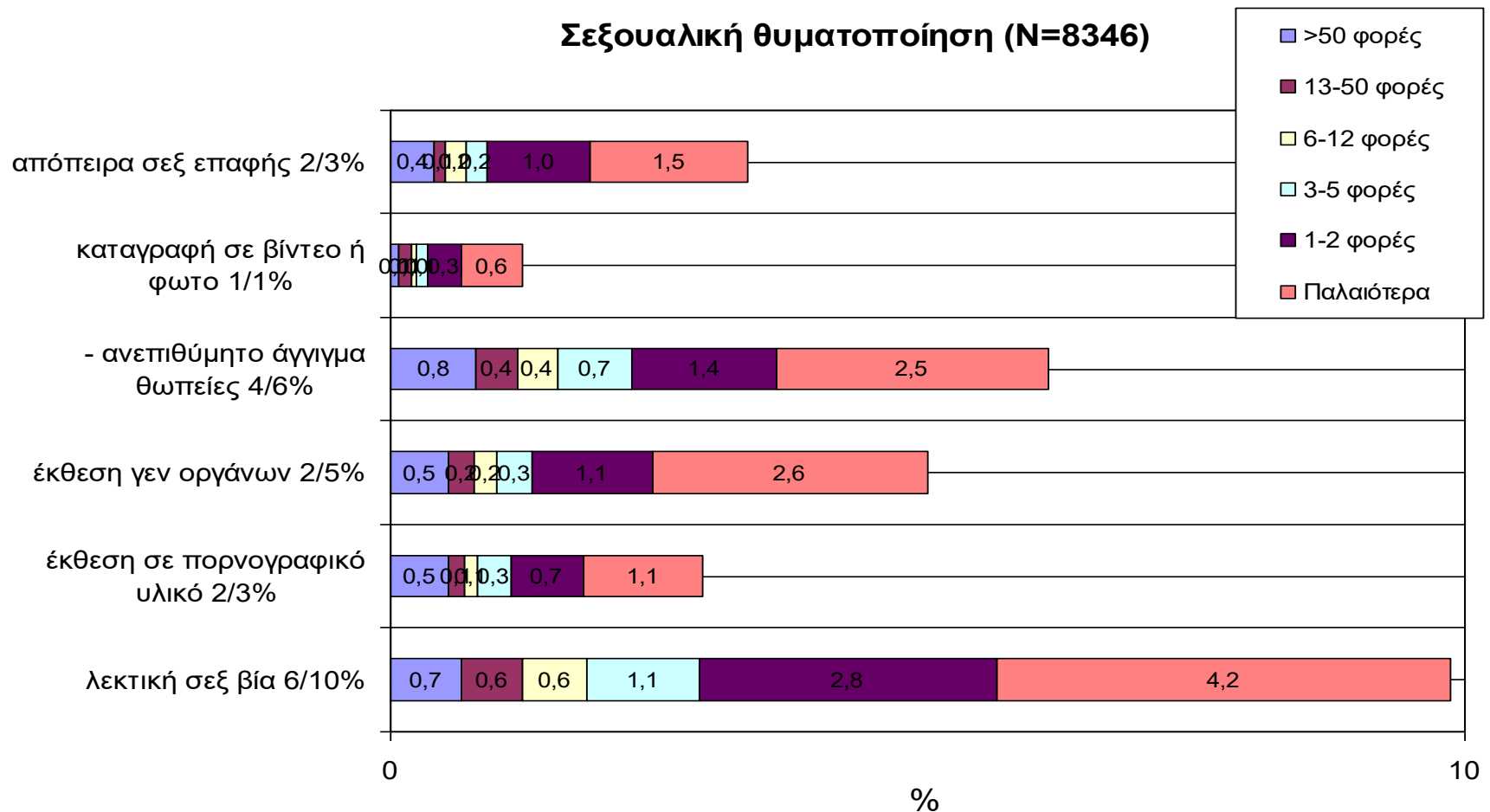
Κατανομή των απαντήσεων των μαθητών/-τριών αναφορικά με την έκθεσή τους σε διάφορες μορφές κακομεταχείρισης κατά τη διάρκεια της ζωής τους (επιπολασμός) και κατά τη διάρκεια του τελευταίου έτους (επίπτωση) ανά κλίμακα

Εκτιμήσεις πολλαπλής έκθεσης παιδιών σε βίαιες εμπειρίες

	Number of different behaviors (items) experienced by children during life time																			
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Psychological abuse (19/17 items)	15,4	13,6	13,3	13,2	9,85	8,83	6,63	4,89	4,04	2,89	2,35	1,59	1,59	0,61	0,46	0,38	0,28	0,18	0,05	0
	14,7	12,2	12,5	11,8	10,9	8,48	7,04	6,04	4,3	3,51	2,88	1,98	1,37	0,86	0,6	0,44	0,35	0,05	0,02	0
Physical abuse (16/15 items)	22,5	13,8	13,4	11,2	9,58	8,47	6,32	4,85	3,46	2,45	1,47	1,01	0,7	0,31	0,18	0,23	0,46			
	21,1	14,5	13,5	13,3	10,5	7,22	6,59	4,61	3,03	2,26	1,07	1,16	0,65	0,26	0,12	0,05	0,33			
Sexual abuse (6/5 items)	84,1	9,21	3,78	1,63	0,84	0,21	0,26													
	82,9	10	3,58	1,85	1,1	0,4	0,19													
Neglect (4 items)	66,2	17,8	9,13	5,63	1,23															
	55	19,9	12,8	10,7	1,56															
Positive Discipline (7/5 items)	1,44	3,42	12,7	20,9	22	18,4	12,4	8,64												
	1,06	3,64	14,4	20	22,2	18,6	12,1	8,15												

Έκθεση σε εμπειρίες σεξουαλικής βίας

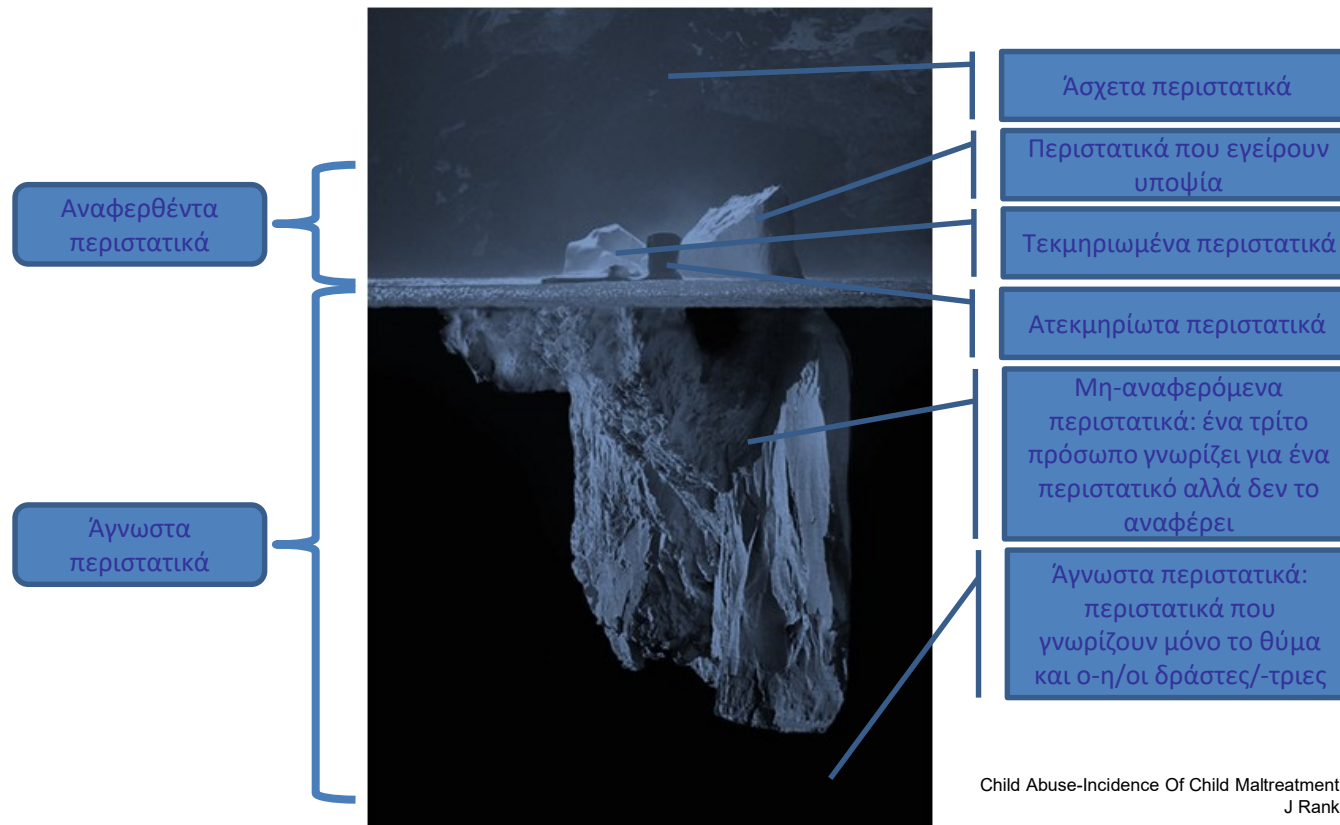

Αν δει κανείς συγκριτικά τις αυτό-αναφορές των ίδιων των παιδιών με τις καταγραφές των αρμόδιων φορέων και υπηρεσιών τα νούμερα μιλούν από μόνα τους...

	Ψυχολογική	Σωματική	Σεξουαλική	Παραμέληση (σ. αίσθημα)
• Επίπτωση αυτό-αναφορών	• 70,02	• 47,38	• 4,45 (επαφή)	• 26,41
• Επίπτωση αναφορών φορέων	• 0,53	• 0,14	• 0,07	• 0,46
• Αναλογία	• 0,76	• 0,38	• 1,57	• 1,74

- Στην χώρα μας αποκαλύπτονται περίπου 1 στα 40 περιστατικά σωματικής κακοποίησης παιδιών και 1 στα 100 περιστατικά σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών
- Στην χώρα μας επαγγελματικές υπηρεσίες παρέχονται σε πολύ λιγότερα από 1 στα 10 παιδιά που θυματοποιούνται και τις έχουν ανάγκη...

Το «παγόβουνο» της ΚαΠα-Π

Η εξατομικευμένη αξιολόγηση ενός παιδιού με θέματα παραβατικότητας

Σχολική ηλικία

Η μέση παιδική ηλικία είναι συχνά η περίοδος που εμφανίζονται για πρώτη φορά **προβλήματα ψυχικής υγείας** όπως:

- κατάθλιψη,
- αγχώδους διαταραχή,
- διαταραχή διαγωγής,
- εναντιωματική διαταραχή

Σχολική ηλικία

Πρέπει να συνεκτιμηθούν:

- ❑ Ο τρόπος με τον οποίο επικοινωνούν οι γονείς με το παιδί
- ❑ Οι προσδοκίες των γονιών από το παιδί τους
- ❑ Η αυτενέργεια, ο σεβασμός, η ευγένεια, η τήρηση κοινωνικών κανόνων, η διαχείριση του άγχους

και να εντοπιστούν προβλήματα σε θέματα ανάπτυξης όπως:

προσαρμογή στο σχολείο, τυχόν ενδείξεις ψυχοπαθολογίας (μαθησιακές δυσκολίες, ΔΕΠ-Υ, συναισθηματικές δυσκολίες, πίεση από και προς συνομήλικους), ανεξαρτητοποίηση, τήρηση κανόνων, ενίσχυση κοινωνικής ζωής του παιδιού/ομαδικό παιχνίδι, σχέση με οθόνη, φυσική δραστηριότητα

**Σχολική ηλικία: σημεία που χρειάζονται
εντοπισμό και εν συνεχεία
παρακολούθηση ή παραπομπή**

- ❑ Μαθησιακές δυσκολίες ή απότομη πτώση στη σχολική επίδοση
- ❑ Δυσκολίες συγκέντρωσης με ή χωρίς υπερκινητικότητα, εφόσον επηρεάζεται η μαθησιακή ικανότητα και η κοινωνική συμπεριφορά του παιδιού
- ❑ Κοινωνική απόσυρση: εάν το παιδί δεν έχει αναπτύξει σχέσεις με συνομήλικους ή είναι κοινωνικά απομονωμένο
- ❑ Συναισθηματικές δυσκολίες: εάν το παιδί παρουσιάζει χαμηλή αυτοεκτίμηση, συναισθηματικές δυσκολίες ή μεγαλώνει σε οικογένεια με ψυχοκοινωνικές δυσκολίες

Σχολική προσαρμογή/Μαθησιακές δυσκολίες/Κοινωνική προσαρμογή και παρέες

Εφηβεία

Πρέπει να εκτιμηθούν:

- ☐ Ο τρόπος με τον οποίο επικοινωνούν οι γονείς με τον έφηβο
- ☐ Οι προσδοκίες των γονιών
- ☐ Η συμπεριφορά και η στάση του εφήβου

και να εντοπιστούν προβλήματα σε θέματα ανάπτυξης όπως:
σωματικές και συναισθηματικές αλλαγές, σεβασμός ιδιωτικότητας,
αυτονόμηση και ανάληψη ευθυνών, τήρηση κανόνων, ασφαλής
χρήση διαδικτύου, ηλεκτρονικών μέσων, τηλεόρασης, κινητού,
επικίνδυνες συμπεριφορές

Εφηβεία: πεδία κλινικού ενδιαφέροντος

- ☐ Σωματική ανάπτυξη, εικόνα σώματος
- ☐ Συναισθηματική ωρίμανση, διαχείριση συναισθημάτων
- ☐ Κοινωνική προσαρμογή
- ☐ Φιλίες, παρέα συνομηλίκων
- ☐ Σχολική επίδοση
- ☐ Προσωπικοί, επαγγελματικοί, ακαδημαϊκοί στόχοι
- ☐ Ύπνος, δυσκολίες διατροφής
- ☐ Σεξουαλική υγεία, σχέσεις

Εφηβεία: σημεία που χρειάζονται παρακολούθηση ή παραπομπή

- Απότομη πτώση σχολικής επίδοσης
- Κοινωνική απομόνωση
- Αδιαφορία για την προσωπική εμφάνιση και καθαριότητα
- Αλλαγές και δυσκολίες στις συνήθειες του ύπνου (αϋπνία ή υπερβολικός ύπνος)
- Μεγάλες και απότομες μεταβολές του σωματικού βάρους
- Συναισθηματικές διαταραχές και διαταραχές στη συμπεριφορά (ευερεθιστότητα, επιθετικότητα, πλήξη, έντονη θλίψη, παραβατικότητα)
- Συμπεριφορές υψηλού κινδύνου
- Αυτοκτονικός ιδεασμός

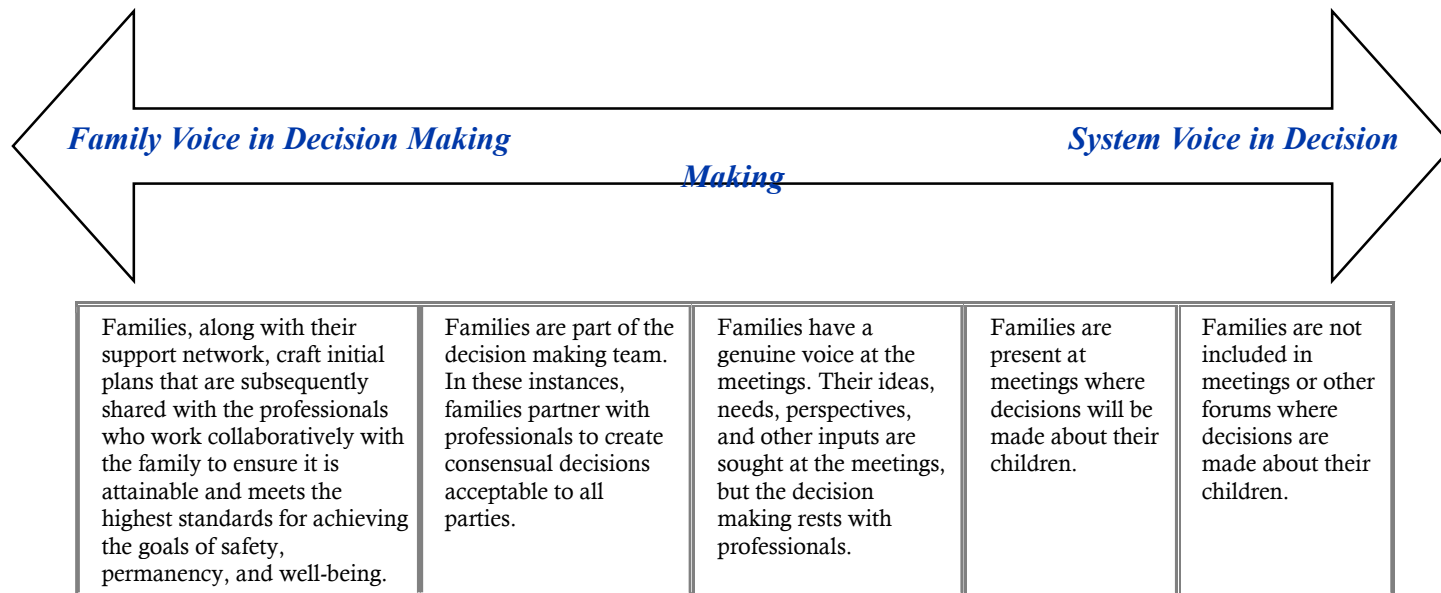
HEEADSSS

- **H(HOME)** οικογένεια
- **E(EDUCATION)** εκπαίδευση (αγαπημένα μαθήματα και καθηγητές, σχολική επίδοση, φίλοι, εξωσχολικές δραστηριότητες).
- **E(EATING)** διατροφή, εικόνα σώματος
- **A(ACTIVITIES)** δραστηριότητες.
- **D(DRUGS)** χρήση ουσιών.
- **S(SEX/SEXUALITY)** σεξουαλικότητα.
- **S(SUICIDE/DEPRESSION)** κατάθλιψη και αυτοκτονικός ιδεασμός
- **S(SAFETY)** που αφορά την ασφάλεια

Θεμελιώδεις αρχές στην προσέγγιση των δικαιωμάτων των παιδιών

- Πρόληψη (Prevention of victimization)
 - Προστασία (Protection of children)
- Δίωξη των δραστών (Prosecution of perpetrators)
 - Παροχή υπηρεσιών (Provision of services)
- Προαγωγή της διακλαδικής – διεπιστημονικής συνεργασίας (Promotion of collaboration)
- Συμμετοχή των παιδιών (Participation)

Το «συνεχές» της εμπλοκής της οικογένειας και των υπηρεσιών παιδικής προστασίας¹

¹Taken from: Merkel-Holguin, L. and Wilmot, L. (2005). Analyzing family involvement approaches in J. Pennell & G. Anderson (Eds.), *Widening the circle: The practice and evaluation of family group conferencing with children, young persons, and their families*. Washington, DC: NASW Press.

Στάδια Παρέμβασης

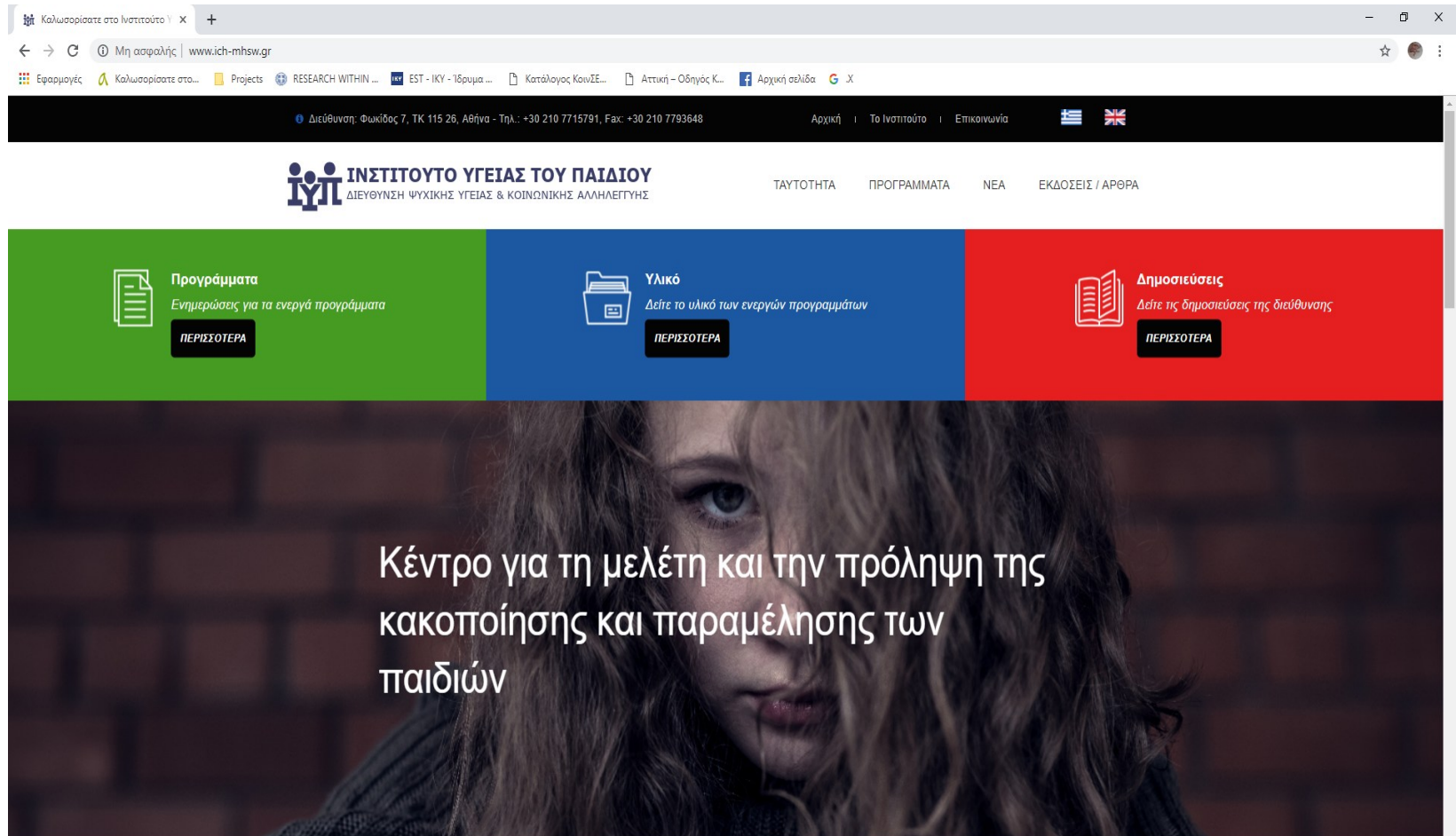
- Εξατομικευμένη αξιολόγηση παιδιού – εφήβου και του περιβάλλοντός του (οικογένεια, ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον κ.ο.κ.)
- Ανάλυση κατάστασης – αναγκών και εξεύρεση λύσεων με βάση το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού
- Συμφωνία ενός ατομικού σχεδίου παρέμβασης με όλους ει δυνατόν τους εμπλεκόμενους (πρώτα με το ίδιο το παιδί αλλά και με την οικογένειά του, το σχολείο κ.λπ.)
- Επαναξιολόγηση της κατάστασης και σε σχέση με απτούς και συγκεκριμένους στόχους για κάθε χρονική περίοδο

Το καλό ατομικό σχέδιο παρέμβασης περιλαμβάνει στόχους που αντιστοιχούν στο ακρωνύμιο SMART:

- **s** - Συγκεκριμένοι (Specific)
- **m** - Μετρήσιμοι (Measurable)
- **a** - Αποδεκτοί (Acceptable)
- **r** - Ρεαλιστικοί (Realistic)
- **t** – Χρονικά προσδιορισμένοι (Time-related)

Διεύθυνση Ψυχικής Υγείας & Κοινωνικής Πρόνοιας ΙΥΠ:

<http://ich-mhsw.gr/>

Νέα / Ανακοινώσεις

Εκδήλωση: «Βία από τα παιδιά, βία προς τα παιδιά: προκλήσεις και ευκαιρίες»,
Α' ΕΜΛΕ Δυτικής Αττικής, Περιστερί, 2/12/2025

Σας ευχαριστώ πολύ!

Στοιχεία επικοινωνίας:

Μαρίνου Γερουλάνου 24, Αθήνα

Email:

gnikolaidis@ich-mhsw.gr

ich_dos@otenet.gr

URL: www.ich-mhsw.gr